

FN-forbundets landsmøde 25.-26.oktober 2008

Politisk beretning

v/

Landsformand Jørgen Estrup

1. Indledning.

For nylig havde dagbladet Politiken et debatindlæg under overskriften: 'Rundkreds-pædagogik i FN-klubben'. Det var skrevet af et bestyrelsesmedlem i det såkaldte 'Trykkefrihedsselskab' – det er en kreds af stærkt bekymrede danske kvinder og mænd med Berlingske Tidendes mester i verbalkarate, Lars Hedegaard, i spidsen, som mener, at muslimer og islam udgør en latent trussel mod ytringsfriheden i Danmark. Indlægget diskuterede, om det tjener noget fornuftigt formål at føre dialog med 'udemokratiske stater' i FN-regi? Svaret var nærmest negativt. Det lød:

“Ja, til dels. Men der er vel grænser for tålmodigheden? Ikke mindst over for dem, der er uden for pædagogisk rækkevidde. For ligesom der er en tid for dialog og diplomati, er der en tid til at skære igennem og sige fra, hvis ikke endnu en FN-konference skal ende som billedet på en skole, der er blevet kapret af en flok adfærdsvanskelige unge, mens skoleledelsen står og ser magtesløs til.”

Det billede er jo egentlig interessant: Hvor længe skal alle vi rigtige demokrater - med George W. Bush, Silvio Berlusconi og andre af samme støbning i spidsen - spille tiden på at opdrage på en flok udemokratiske bavianer – arabere, kinesere, russere m.fl. – som på den mest næsvise og uforskammede måde bliver ved med at sige os i mod? På et eller andet tidspunkt må rundkreds-pædagogikken da stoppe, og vi demokrater med politisk kultur må fortælle de 'kulturløse', at nu må de 'klappe i' og komme videre i deres udvikling. Nu gider vi altså ikke høre mere vrøvl!

Hvorfor er vi så alligevel nogle, som er parat til at acceptere rundkreds-pædagogikken og lytte til ganske meget 'vrøvl' i FN-regi? Fordi al erfaring – herunder den som med basis i Verdenskrigene og det jødiske holocaust førte til dannelsen af FN – viser, at alternativet er dødsensfarligt. Når dialogen og diplomatiet stopper, så eskalerer konflikterne. Så er der ganske kort vej fra monologens verbale vrøvl til den enkeltes selvtægt, rå magtanvendelse og dødbringende vold.

2. Multilateralisme

1. Meget af den offentlige debat, som FN-forbundet har deltaget i gennem de sidste to år, har drejet sig om ovenstående problemstilling: Hvorfor skal vi lytte til så mange, som vi egentlig ikke er enige med? Er det ikke bare et knæfald for kulturrelativismen? Hvorfor skal vi overhovedet tage den besværlige proces igennem FN-systemet, når de 'rigtige' løsninger forekommer os så oplagte? Det skal vi, fordi kampen for 'multilateralismen' – for erkendelsen af, at holdbare løsninger på globale problemer kræver global dialog og forpligtende globalt partnerskab uanset vanskelighederne – er mere nødvendig end nogensinde. Selv med pædagogisk hjælp fra den globale finanskrise.

2. Derfor har FN-forbundet også taget skarp afstand fra de tanker om dannelsen af en fraktion inden for FN-kredsen - en 'League of Democracies' - som specielt den amerikanske præsidentkandidat, John McCain, har gjort sig til talsmand for. Ideen er ikke ny. Både republikanere og demokrater i USA's Kongres har i årevis leget med tanken, når amerikanske interesser mødte modstand i FN og ikke uden videre lod sig flytte: Hvor ville det dog være meget lettere, hvis man kunne nøjes med at snakke med vennerne – de der kan 'skille fårene fra bukkene' på den korrekte måde – når problemerne går i hårdknude og man mister tålmodigheden. Og det gør supermagten USA desværre ret ofte og temmelig hurtigt!

Især den neo-konservative udenrigspolitiske kommentator Charles Krauthammer har støttet ideen, og han lægger ikke skjul på årsagen, men siger direkte om McCain's forslag: "Der er en skjult dagsorden. Tilsyneladende drejer det sig alene om at lytte til og skabe samarbejde med allierede – den slags som en John Kerry ville sige. Men i virkeligheden er den basale idé noget som McCain ikke kan sige højt – nemlig, at slå FN ihjel".

At en supermagt og dens enøjede supportere kan miste tålmodigheden, er måske til at forstå. Men at danske politikere – og da især en dansk statsminister – kan gøre sig til talsmand for idéer, som grundlæggende drejer sig om at undergrave FN's virke, det er rent ud sagt skræmmende. Ikke desto mindre er det netop det Anders Fogh Rasmussen har gjort med sine parallelle tanker om en 'Alliance of Democracies'.

Heldigvis er det – så vidt man kan forstå - endnu kun Anders Foghs private tanker og ikke den danske regerings. I udenrigsministerens kronik i Berlingske Tidende 15. august er holdningen langt bedre i tråd med traditionel dansk tankegang, hvor FN er en afgørende del af fundamentet for dansk udenrigspolitik, eller som det formuleres i instruktionen til delegationen til den igangværende 63. generalforsamling: 'Danmark er en engageret deltager i FN's arbejde og er med til at gå foran og præge dette med danske synspunkter og interesser. Det er et mål i dansk FN-politik at værne om FN-pagtens integritet og effektive funktion... Kendetegnene for dansk FN-politik er, at den er fastlagt ud fra langsigtede interesser og en stærk tiltro til internationalt samarbejde'.

Dette ændrer imidlertid ikke ved, at der i USA er en tendens til at undsige multilateralismen i dens traditionelle udformning og gennemføre interventioner uden om FN. Det var det vi så – og fra dansk side bidrog til - i Irak, og som splittede EU. I USA foretrækker man den hårde' magt frem for den 'bløde'. Der eksisterer klart en transatlantisk holdningsforskel, hvor Danmark utvetydigt burde være en del af den 'blødere' europæiske linie, som insisterer på at udnytte mulighederne for konfliktløsning gennem de etablerede internationale organisationer før man som sidste mulighed vender sig mod de militære midler. Så meget burde vi da i det mindste have lært af det katastrofale forløb i Irak.

3. Forhandlingslinien – 'den bløde magt' – kan imidlertid ikke stå alene. Fra starten har det været en del af FN's grundlag, at organisationen også havde adgang til at bruge militær magt, når det var nødvendigt for at stoppe konflikter eller håndhæve fredsftaler. Ifølge FN's pagt forpligtede medlemslandene sig til at stille den fornødne militære kapacitet til rådighed, og de nødvendige kommandostrukturer mm. forudsattes opbygget som en del af FN-systemet. I praksis kom det imidlertid til at gå anderledes, og ikke mindst Den kolde Krigs konfrontation forhindrede, at FN fik sit eget militære apparat. FN var i stedet fuldstændig afhængig af, om medlemslandene, når det kom til stykket, var parat til at leve op til deres traktatmæssige forpligtelser.

Den vilje har det ofte skortet på, og det har været med til at give FN et ineffektivt og utroværdigt image, når det gjaldt militær magtanvendelse. Rwanda 1994 og Srebrenica 1995 er klassiske eksempler på, at svagheder i FN's eget system har udviklet sig til egentlige katastrofer som følge af enten medlemslandenes passivitet eller direkte brudte løfter, når de lovede militære bidrag så endelig skulle leveres.

Derfor var det banebrydende, da man i 1997 på dansk initiativ kunne hejse FN-flaget i Høvelte og i overværelse af Kofi Annan indvie FN's første permanente operative militære enhed, den hurtige indsatsstyrke SHIRBRIG. Den organisation, som blev opbygget i Høvelte, skulle sikre, at troppebidrag fra vidt forskellige lande kunne samarbejde i praksis, og at udsendelsen kunne ske hurtigt, fordi alt det logistiske i forvejen var på plads. SHIRBRIG skulle sikre hurtighed og effektivitet, når Sikkerhedsrådet havde besluttet at indsætte en FN-styrke. Det var så op til medlemslandene at levere soldater og materiel i det aftalte omfang.

SHIRBRIG's planlægnings og koordinerings kapacitet har været effektiv og en klar succes de gange den er blevet anvendt. Og organisationen er billig – for Danmark mindre end ½ % af forsvarsbudgettet. Derfor var det også med vantro, at vi i FN-forbundet i forsommeren modtog de første forlydender om, at Danmark agtede at trække sig ud og foreslå SHIRBRIG nedlagt. Desværre talte rygten sandt, og Danmark sendte i begyndelsen af juli sammen med de andre nordiske lande en formel varslingskrivelse.

Problemet er ikke SHIRBRIG som organisation – den har leveret det, den er blevet bedt om. Problemet er FN's medlemslande. Det har simpelthen skortet på viljen til at levere de nødvendige militære bidrag til indsats af FN-styrker. Derfor har det endnu aldrig været muligt at udsende SHIRBRIG med fuld brigadestyrke. Og det er så det, man fra dansk side bruger som argumentation for nedlæggelsen.

Fra FN-forbundets side har vi fra starten protesteret imod beslutningen. Det drejer sig ikke kun om SHIRBRIG, men om den almindelige tendens til at køre FN ud på sidelinien, når konfliktløsning kræver militær magtanvendelse. Danmark har – i modsætning til tidligere – valgt at lægge stort set hele den militære del af vores 'aktivistiske udenrigspolitik' i NATO-regi. Antallet af danske soldater udsendt under FN-flag er på et historisk lavpunkt. Ikke mindst på den baggrund er nedlæggelse af SHIRBRIG, uanset FN's klare behov for den operative ekspertise SHIRBRIG besidder, forstemmende. Danmark burde ikke bidrage til at gøre 'blå baretter' umoderne!

3. Konfliktløsning

1. I FN-forbundet har vi i de seneste to år beskæftiget os indgående med spørgsmål om international konfliktløsning og herunder især forholdet til folkeretten og nødvendigheden af, at militære interventioner bygger på mandat givet i FN's Sikkerhedsråd. Baggrunden er naturligvis især de traumatiske oplevelser med dansk deltagelse i angrebskrigen mod Irak – i strid med folkeretten og på trods af klar modstand fra et flertal i FN's Sikkerhedsråd. Men også Danmarks deltagelse i bombardementerne af Beograd i 1999 og den humanitære intervention i Kosovo var – uanset serbiske overgreb og etnisk fordrivelse af Kosovo-albanere – i strid med folkeretten. Nu står vi så muligvis over for en afskaffelse af det danske forsvarsforbehold i forhold til EU, men må samtidig konstatere, at EU-traktaten ikke forudsætter mandat fra FN for deltagelse i fredsoperationer.

Derfor er der behov for, at Regering og Folketing gør status, så vi ikke igen med et spinkelt politisk flertal involveres i en militær intervention i strid med folkeretten og FN's principper. FN-forbundets politikpapir: 'Danmarks fredsindsatser – FN-mandater eller enegang' er et første bidrag til en sådan statusopgørelse – og til politisk eftertænsksomhed.

I politikpapiret lægger vi ikke skjul på, at der er brug for grundlæggende reformer af FN-systemet og af dets måde at håndtere kriser og konflikter på, og papiret munder ud i en række forslag og initiativer, som vi finder, bør præge dagsordenen.

2. Men derudover er det aldeles afgørende, at FN sikrer, at beslutningen fra topmødet i 2005 om, at hvert enkelt medlemsland har et grundlæggende ansvar for at beskytte sin befolkning imod grove krænkelse af menneskerettighederne – princippet om *Responsibility to Protect (R2P)* – nu bliver gjort operationelt.

Sikkerhedsrådet har allerede taget princippet i anvendelse, bl.a. i resolutioner om overgrebene i Darfur. Ikke desto mindre er tolkningen af og grænserne for anvendelsen af R2P stadig til debat i FN. Det så man eksempelvis i forbindelse med nødhjælpskrisen i Burma efter forårets naturkatastrofe, hvor specielt Frankrig forgæves argumenterede for at gøre brug af R2P. Og, som FN-forbundet påpegede i en udtalelse fra repræsentantskabsmødet i foråret, så burde de kinesiske overgreb mod civilbefolkningen i Tibet have været en oplagt anledning til at bringe R2P-princippet i anvendelse. Kina har faktisk selv stemt for det – men uheldigvis har Kina også vetoret i Sikkerhedsrådet. Derfor må man af flere grunde se i øjnene, at der stadig er lang vej før dette beskyttelsesprincip for civilbefolkningen i konfliktramte områder bliver et effektivt folkeretligt instrument.

Det er glædeligt, at Regeringen deler opfattelsen af, at R2P har afgørende betydning, og derfor senest i instruktionen til den danske delegation til Generalforsamlingen har fastslået, at Danmark i samarbejde med EU bør arbejde for, at 'der på tværs af de regionale grupper fastholdes opbakning til princippet fortsatte udvikling og anvendelse både som en overordnet målsætning og som et praktisk værktøj på tværs af FN's institutioner'. Det er en dagsorden, som har FN-forbundets fulde opbakning, og som matcher de forslag, vi selv har fremlagt i politikpapiret.

3. *R2P* er et vigtigt skridt i retning af reform af FN's rolle og ændring af den tidligere ensidige vægt på national suverænitet til fordel for et globalt medansvar for konfliktløsning og sikring af borgernes grundlæggende menneskerettigheder inden for de enkelte stater. Man øjner en 3-trins struktur, hvor FN's Råd for Menneskerettigheder yder den forebyggende indsats; hvor Sikkerhedsrådet har ansvaret for humanitær intervention over for folkemord og tilsvarende grove krænkelse; medens Fredsopbygningskommissionen skal løfte byrden med udsoning og genopbygning efter konflikter.

Den reformdagsorden er langt vigtigere for beskyttelsen af menneskerettighederne globalt end nok så mange 'religionskrige' udkæmpet mellem forkæmpere for og modstandere af 'Muhammed-tegninger' eller lignende provokationer. Den er relevant for truede mennesker overalt på kloden.

4. Så længe R2P ikke er blevet en selvfølgelig del af enhver regerings forpligtelse over for landets borgere, vil konflikter omkring nationale mindretals ret til selvbestemmelse være noget nær uundgåelige. Ofte er nationalstaternes manglende beskyttelse af bestemte befolkningsgruppers rettigheder en direkte årsag til, at de pågældende grupper kræver løsrivelse og selvstændighed. På det seneste er retten til selvbestemmelse blevet et åbenbart folkeretligt problem – først i Kosovo og

derefter – i forlængelse af den kortvarige krig med Rusland – i de georgiske løsrivelsesprovinser, Sydossetien og Abkhasien. En lang række andre konflikter om 'national selvbestemmelse' kan tænkes at blusse op afhængigt af, hvordan det lykkes at afklare de folkeretlige problemer i FN-regi.

FN's generalforsamling har netop på serbisk initiativ besluttet, at Den Internationale Domstol i Haag skal vurdere lovligheden af Kosovos selvstændighed. Danmark undlod at stemme. I FN-forbundet kan vi helt følge Udenrigsministerens begrundelse: Internationale juridiske konflikter afgøres i retssalen og ikke på slagmarken. Det er der en lang dansk tradition for. Det er i FN's ånd.

Men man må spørge sig selv, om det ikke havde været mere naturligt, om Danmark havde ventet med den formelle anerkendelse af Kosovo indtil retten havde talt. Hvorfor i alverden skulle beslutningen om anerkendelse hastes igennem, når enhver kunne se, at det folkeretligt ville skabe en præcedens, som kunne svare til åbning af den berømte 'Pandoras æske'? Med lidt større respekt for folkeretten og lidt mindre given efter for internationalt pres havde Danmark bedre kunnet bidrage til løsning af kommende konflikter om national selvbestemmelse.

4. Menneskerettigheder.

1. Mange væbnede konflikter kunne formentlig undgås, hvis respekten for og beskyttelsen af civilbefolkningens menneskerettigheder havde højere prioritet, og hvis det internationale samfund udviste 'rettidig omhu', dvs. lagde større vægt på det fælles ansvar for forebyggelse. Det er i den sammenhæng man må knytte forhåbninger til arbejdet i det nye Menneskerettighedsråd. Rådet afløste Kommissionen i 2006 og er efter en ganske lang opbygningsfase først for relativt nylig kommet rigtig i gang med arbejdet. Derfor er det også for tidligt at fælde nogen form for dom over dets muligheder for at løse opgaven. Samtidig kan det ikke skjules, at startfasen har været skuffende, og at der er en vis frygt for, at arbejdet bliver præget af fastlåste grupperinger og udvikler sig til en slagmark for yderliggående dagsordener.

2. På det seneste har især opfølgningen på konferencen om racisme i 2001 i Durban – den såkaldte Durban II konference i Genève næste forår – været genstand for intens debat i danske medier. Forløbet af 2001 konferencen var problematisk, fordi Israel – Palæstina konflikten kom til at spille en uforholdsmæssig stor og unuanceret rolle – det var jo dog en konference om racisme – som førte til udvandring af israelske og amerikanske delegerede. Men konferencens slutdokument – erklæring og handlingsprogram – blev alligevel vedtaget med konsensus, og indeholder også efter officiel dansk opfattelse: 'mange konstruktive bestemmelser om det videre arbejde med bekæmpelsen af racisme m.v.'.

Derfor giver opfølgingskonferencen i Genève i april 2009 god mening. Men frygten har været, at Durban II ville blive taget som gidsel i den kampagne imod religionsforhånelser eller blasfemi ('defamation of religions'), som Konferencen af Islamiske Stater, OIC, har gennemført i FN. Efter en vedtagelse i Generalforsamlingen sidste år har OIC med støtte fra nogle islamiske lande ført debatten over i Menneskerettighedsrådet og søgt at gøre spørgsmålet til et centralt tema for Durban II. Der foregår helt åbenbart en kamp i Rådet om balancen mellem ytrings- og religionsfrihed på den side og retten til respekt for religiøse dogmer på den anden.

På nuværende tidspunkt – et halvt år før konferencens afholdelse – er der ingen, der kan vide, hvilken rolle spørgsmålet kommer til at spille under Durban II, som understreget i udenrigsministerens kronik i Berlingske Tidende d. 28. september. Ikke desto mindre er den danske debat om, hvorvidt vi skal boykotte konferencen allerede i fuld gang.

Selv dagbladet Information, som plejer at være garant for sober orientering, er hoppet med på vognen i en leder med overskriften: 'Boykot Durban II', der henviser til det islamiske lobbyarbejde. – Den leder blev skrevet præcis en uge efter, at Rådet under samlingen i Genève havde afvist OIC's udspil.

Man må gå ud fra, at i hvert fald det danske Udenrigsministerium er bekendt med den nye udvikling. Ikke desto mindre brugte Statsministeren en del af sin tale ved Folketingets åbning til at holde liv i myterne om, hvad Durban II indebærer: '..vi ser det samme absurde teater i forberedelsen af næste års racismekonference i FN – den såkaldte Durban II konference. At selveste FN's menneskerettighedsråd bliver misbrugt til at lægge bånd på ytringsfriheden – det er en hån mod menneskerettighederne. Det er helt uacceptabelt.' – Den bandbulle blev afsendt mere end 2 uger efter det omtalte møde i Rådet. Nogen gange er afstanden mellem Asiatisk Plads og Prins Jørgens Gård længere, end man skulle tro muligt.

3. Debatten for og imod boykot af Durban II er blevet en del af dansk indenrigspolitik. Den drejer sig stort set ikke om konferencens mulige resultater, men om frygten for, at blive opfattet som kompromissøgende og tolerant over for islamisk fundamentalisme. Derfor skal der trækkes en streg i sandet her og nu. Som under Muhammed-krisen søger man konfrontationen frem for dialogen. Det er endnu en gang 'dem og os' – og åbenbart er det uden betydning, at dialog mellem religioner er en forudsætning for fredelig sameksistens. I andre dele af Verden end Danmark er dét blodig alvor. Kampagnen imod deltagelse i Durban II er en 'gratis omgang' på vegne af vores – danske – ytringsfrihed. Og 'de andre'? De kan bare sejle deres egen – udemokratiske – sø.

I foråret forsøgte jeg i et debatindlæg i dagbladet 'Politiken' – bragt under overskriften. 'Hvorfor håner og spotter vi' – at gøre opmærksom på denne om sig gribende tendens til konfrontation og grøftegravning i den danske værdidebat – specielt den der drejer sig om islam: Der er '*dem*' og der er '*os*', og vi – '*os*' – har egentlig hverken tid eller lyst til at føre dialog med '*dem*'. Hvis de ikke kan tåle at blive hånet, spottet og latterliggjort, så er de ikke 'rigtige' danskere med rødder i ytringsfrihed og demokrati; så kan de – med Villy Søvndals ord til Hizb-ut-Tahrir – 'gå ad helvede til'. Det er muligt, at den omgangsform passer godt til dansk psyke – selv om den daglige cykeltur i København jo ikke just øger ens sociale netværk – men uden for landets grænser, i de internationale fora, opfattes provokationen ikke som et konstruktivt alternativ til dialog. Der er det invitation til konfrontation og vold.

Vi værner med god grund om dansk ytringsfrihed. Det skal vi blive ved med. Men vi bør også have så meget overskud, at vi kan acceptere, at ikke alle har samme udgangspunkt. I modsat fald kan vi lige så godt holde os væk fra de internationale forsamlinger. Og under alle omstændigheder bør vi huske, at der i den offentlige debat kan være meget kort afstand fra 'hån, spot og latterliggørelse' til skræmmekampagner og 'hate speech'. Det oplevede jøderne i 30'erne – også i Danmark. Det oplever muslimer i dag. Det er ikke tilfældigt, at injurier og blasfemi er strafbart i Danmark. Ytringsfriheden er ikke – bør ikke være – ubegrænset.

4. For nogle træder kampen for ytringsfrihed eller andre fundamentale rettigheder i baggrunden og erstattes af kampen for en anden menneskeret – retten til at søge og få asyl mod forfølgelse – som ligeledes er sikret i Verdenserklæringen af 1948 – i artikel 14. I FN-forbundet har vi igennem længere tid været stærkt foruroligede over, at man fra danske myndigheders side har haft tendens til at sidde henstillinger fra UNHCR overhørig – det FN-organ som Danmark traktatmæssigt er

forpligtet over for på flygtningeområdet. Når UNHCR med henvisning til Flygtningekonvention, Børnekonvention etc. opfordrer Danmark til en bestemt praksis, så burde det normalt være uden for diskussion, at vi rettede ind. Sådan er det ikke længere. Derfor var FN-forbundet medindbyder til den konference om 'Konventioner under pres', som blev afholdt i går på FN-dagen.

Et særligt problem har været behandlingen af irakiske flygtninge. UNHCR har gentagne gange understreget, at irakiske asylansøgere havde behov for beskyttelse og i hvert fald ikke kunne hjemsendes til de centrale og sydlige dele af Irak. Det har imidlertid ikke påvirket praksis hverken i Flygtningenævnet eller i Integrationsministeriet. Man har fortsat afvist at give asyl, og på det seneste har man faktisk så småt startet en tvangsmæssig hjemsendelse uden nogen form for aftale om eller undersøgelse af, om de hjemsendte kan vende tilbage i sikkerhed og frihed. De danske myndigheder ønsker simpelthen ikke at vide besked – for så behøver man ikke at tage ansvar senere.

Mange irakiske asylansøgere har opholdt sig i årevis – helt op til 10 år – med deres familier i danske asylcentre. Ikke mindst for børnene har dette været en umenneskelig behandling og en krænkelse af deres basale behov for social udvikling, uddannelse og tryghed. Under den danske valgkamp for et år siden blev dette tema stærkt debatteret og fra regeringens side blev der stillet væsentlige forbedringer i udsigt. Den aftale, som partiet Ny Alliance under stor ståhej blev en del af i foråret, har ført til, at 16 irakiske familier er flyttet i egen bolig. Det er højst en ¼ af det, der var lagt op til – og fuldstændig utilstrækkeligt. Danmark lever ikke op til sine humanitære og konventionsmæssige forpligtelser.

I FN-forbundet har vi nøje fulgt udviklingen omkring de irakiske asylansøgere ulykkelige forhold og gentagne gange henstillet, at familierne fik de nødvendige opholdstilladelser i overensstemmelse med UNHCR's rådgivning. Kun derved kunne man stoppe den nedbrydende og invaliderende årelange indespærring på asylcentre i Sandholm og Avnstrup. Det har imidlertid været umuligt at skabe nogen form for lydhørhed hos de ansvarlige myndigheder: Flygtningenævnet henholder sig til egne og meget snævre fortolkninger af det juridiske grundlag, som ikke stemmer overens med UNHCR's, og Integrationsministeren henviser til, at hun skal rette sig efter Flygtningenævnets afgørelser. Der er altså – kort sagt – 'ikke noget at komme efter!'.

Men det er der så alligevel, for argumentationen holder ikke: Et er, at Flygtningenævnet formentlig fortolker juraen forkert, hvilket en efterhånden ét år gammel dom fra Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg klart indikerer. Her blev hollandsk asylpraksis underkendt, fordi man – præcis som i Danmark – krævede, at flygtninge skulle være konkret og personligt forfulgte. Det var ikke nok, at de tilhørte en minoritet, f.eks. kristne, som notorisk var forfulgt. Noget andet – og helt afgørende – er, at ministeren ikke kan krybe i skjul bag Flygtningenævnets afgørelser. Hun har en selvstændig, administrativ beføjelse til at give humanitær opholdstilladelse ifølge lovens § 9c. Derfor er henvisningen til Flygtningenævnet ren ansvarsforflygtigelse.

Det har været forstemmende at følge den argumentation, som Folketingets flertal, med ministeren i spidsen, har brugt for at retfærdiggøre behandlingen af de irakiske flygtninge: Et gennemgående tema har været, at det reelle problem ikke var asylcentre og specielt den uforsvarlige behandling af børnene. Problemet var forældrene, som ikke ville udrejse frivilligt til det voldsplagede Irak – de tog børnene som gidsler! Og ministeren? Hun var skam klar til at give humanitær opholdstilladelse, men først når der lå en klar lægeattest på ansøgerens sygdom. – Det er holdninger, som skæmmer Danmarks image som garant for menneskerettighederne.

5. Multilateral bistand.

En stor del af FN's prestige og organisatoriske formåen har i snart et tiår været fokuseret på at realisere Millennium Development Goals – de såkaldte 2015-mål. Det er en monumental satsning på at virkeliggøre FN's målsætning om 'udvikling' og på at fastholde de rige lande på deres forpligtelser over for de fattige. UNDP har det overordnede ansvar for at overvåge processen, og for at sikre, at anstrengelserne bærer frugt.

Den statusrapport, som blev udarbejdet til den igangværende generalforsamling giver udtryk for betinget optimisme: Målene kan nås, men det kræver, at de rige lande lever op til deres løfter om at forøge udviklingsbistanden. Og så er udsigten til nå målene i Afrika syd for Sahara fortsat meget dårlig. Her er der ikke megen grund til optimisme.

På den baggrund kan man naturligvis kun påskønne, at Regeringen og Udviklingsministeren har lagt så stor vægt på bilateral bistand til Afrika. Det er også prisværdigt, at man har igangsat det specielle 'MDG 3-initiativ', som fokuserer på at realisere målet om ligestilling og forbedring af kvinders muligheder. Som et led i kampagnen lancerede Udviklingsministeren et særligt 'fakkelbærer-projekt', hvor modtagerne forpligter sig til at gøre 'noget ekstra' for at nå mål nr.3. Gennem Johanne Sørensen som koordinator for kvindeorganisationen 'Project Five-O' har FN-forbundet indirekte været deltager i projektet og med til at støtte UNIFEM's arbejde for kvinder i Afghanistan.

Samtidig beklager FN-forbundet, at Danmark på ny planlægger at reducere støtten til UNDP for tredje år i træk. Det er uforståeligt, når man samtidig i høje toner roser organisationen for indsatsen på klimaområdet og for dens koordinerende indsats på landeniveau. Sidstnævnte har netop været et mangeårigt dansk ønske som led i reform af FN-systemet. Det er ikke kun bilaterale modtagerlande, som har behov for at kunne planlægge langsigtet. Det har UNDP også. Har organisationens resultater overhovedet nogen som helst indflydelse på den støtte, som man kan forvente fra dansk side?

I det hele taget er det skuffende, at den multilaterale andel af dansk udviklingsbistand reduceres år efter år. Engang var der politisk konsensus om et såkaldt '50/50-princip' i fordelingen mellem bilateral og multilateral bistand; det princip er for længst udhulet, og princippet hedder i dag snarere 67/33. Og begrundelsen – den blæser i vinden.

Det er naturligvis håbløst at argumentere for en logisk procentfordeling mellem de to typer af bistand. Det bør være opgavernes karakter og kapaciteten til at løse dem, som afgør, hvordan bistandsmidlerne skal fordeles. Men en stadig nedgang i den multilaterale andel, herunder specielt den del som går til FN's organisationer, kræver en forklaring.

Er det et udtryk for den danske regerings holdning til FN som udviklingsorganisation?

6. FN-forbundets rolle.

FN-forbundet er en oplysningsorganisation, men vi er også en politisk organisation. Vi skal påvirke beslutningstagere, medier og danskere i al almindelighed til bedre at forstå nationernes gensidige afhængighed, det fælles globale ansvar og behovet for at handle i fællesskab. Kort sagt:

nødvendigheden af multilateralisme. Vi er tværpolitiske, og det misforstår nogle og tror, at vi så er upolitiske. Det er vi ikke – som ovenstående politiske beretning forhåbentlig har illustreret.

På oplysningssiden har det ramt hårdt, at Danidas tilskud via oplysningsbevillingen ophørte med udgangen af 2006. Det har tvunget os til at indføre brugerbetaling for skolebesøg, hvilket uundgåeligt medfører færre invitationer til Skoletjenesten. I foråret 2007 drøftede bestyrelsen indgående på baggrund af en grundig evaluering, hvordan man bedst kunne føre Skoletjenesten videre med begrænsede økonomiske midler. Redningsplanen og en stor og engageret arbejdsindsats fra Skoletjenestens medlemmer har bragt os helskindet igennem en svær periode, således som det fremgår af den organisatoriske beretning.

Skoletjenesten har startet et tæt samarbejde med FN-forbundets anden spydspids i oplysningsarbejdet: Danish Model United Nations (DanMUN). DanMUN har haft stor succes med sine internationale aktiviteter, som med helt nødvendig støtte fra Hermod Lannungs Fond har samlet studerende fra en række lande til flere dages rollespil først om Congo og for nylig om Kosovo. Men man har også med succes udviklet kortere udgaver af rollespillene, som gør dem tilgængelige for et langt større publikum, bl.a. på gymnasier. Senest har vi så småt lagt kimen til en introduktion af DanMUN i Folketinget, hvor en ½ dags rollespil vil være en glimrende forberedelse til folketingsmedlemmers deltagelse i FN's generalforsamling.

Grundlæggende begrænses FN-forbundets oplysningsarbejde imidlertid af manglende økonomiske midler. Det kan ikke have været Regeringens hensigt, at udbredelsen af kendskabet til FN skulle bremses som følge af reduktionen i Danidas oplysningsmidler. Derfor har vi søsat ideen om en statsligt finansieret 'public service' funktion, som omtalt i udkastet til strategi- og handlingsplan.

Og når vi så er i gang med det, som sikkert af nogle vil blive betragtet som 'sædvanligt klynkeri', så er der også grund til at beklage, at FN-forbundet ikke længere får støtte til at deltage i FN's generalforsamling. I og for sig er der jo tale om prisværdig ligestilling, idet alle NGO'er har fået samme behandling. Men for FN-forbundet føles det særlig tungt, idet vores eksistensberettigelse er at være velorienterede og kunne oplyse præcist om hele FN's virke. Generalforsamlingen har i høj grad fungeret som en 'livline' for vores arbejde. Vi havde planlagt som en én gangs foreteelse at deltage i indeværende generalforsamling, da den rummer særligt vigtige dagsordenpunkter, men i sidste øjeblik måtte vi melde fra. Udgifterne var simpelthen for store.

Under alle omstændigheder har Udenrigsministeriets ændrede praksis for finansiering af NGO-repræsentanters deltagelse i delegationer til vigtige FN-møder skabt et problem for den folkelige forankring af FN's virke. Det er yderst beklageligt og bør give stof til genovervejelse i Ministeriet. Men generelt er der grund til at appellere til en bredere involvering af de folkelige organisationer i forarbejdet og i FN-møder på dansk grund. Et første oplagt ønske er deltagelse i delegationen til Klimatopmødet (COP-15) i København i december næste år.

Ud over COP-15, hvor FN-forbundet allerede har engageret sig centralt via Torleif Jonassons arbejde i NGO-gruppen, er det vigtigt, at vi nøje følger debatten og forberedelserne til Durban II i april og i det hele taget udviklingen i Menneskerettighedsrådets arbejde. Der vil desuden blive et topmøde om 2015-målene og nært knyttet til det et møde på højt niveau om problemerne med finansiering af udviklingsprocessen. FN-forbundet får rigeligt at bestille i 2009.

Øget synlighed i medierne og mere direkte påvirkning af den offentlige debat er en forudsætning for at løse FN-forbundets arbejdsopgaver – såvel de oplysende som de politiske. Derfor har vi på det seneste taget to væsentlige initiativer: Vi har været fødselshjælper for en genoplivning af bestyrelsen for Folketingets FN-gruppe med Karsten Lauritzen (V) som formand, og vi har sonderet mulighederne for at skabe en selvstyrende gruppe af erfarne FN-folk og andre med ekspertise i FN-spørgsmål. Sidstnævnte, som passende kan kaldes 'FN-forbundets venner', er blevet modtaget meget positivt, og forhåbentlig vil den blive en realitet inden længe. Begge initiativer vil kunne bidrage til at forøge vores gennemslagskraft væsentligt.

Yderligere er det en lære fra de seneste to års aktiviteter, at multilateralismens styrke også viser sig på NGO-fronten: Alene har en organisation meget svært ved at trænge igennem med sit budskab, men i fællesskab kan det faktisk lykkes. Derfor har vi stigende grad taget politiske initiativer i samarbejde med andre – herunder ikke mindst vore egne kollektive medlemmer. Vi er taknemmelige for dette samarbejde, og vi vil opfatte den fortsatte udbygning som en vigtig strategisk prioritet.

Samtidig har vi imidlertid i bestyrelse og forretningsudvalg erkendt nødvendigheden af, at vi selv skaber en mere udadvent og slagkraftig organisation. Det er nødvendigt for at løse arbejdsopgaverne, men også for at vende den tendens til fald i antallet af individuelle medlemmer, som vi har kunnet konstatere. Vi har brug for en langt mere aktiv medlemshvervning, og vi har brug for en styrkelse af både de politiske initiativer og af den organisatoriske kapacitet til at modtage og fastholde medlemmer. Det kræver organisatoriske ændringer i såvel bestyrelse som FU og udvidelse af sekretariatets kapacitet. Udkastet til strategi- og handlingsplan er et bud på de nødvendige ændringer, som forhåbentlig samtidig på sigt vil genoprette en fornuftig økonomi.

7. Afslutning.

Da jeg accepterede hvervet som landsformand for to år siden, vidste jeg ikke meget om det job, jeg påtog mig. I sådanne situationer er man tilbøjelig til at være lovlig kæphøj. Det var jeg også. Vi er ikke nogen stor organisation, og derfor er der grænser for, hvad vi kan overkomme. Ind imellem er der ting, som ikke lykkes, for det er og bliver 'Tordenskjolds soldater', som skal klare det hele. Men som bekendt, var 'Tordenskjolds soldater' ikke uefne og bl.a. i stand til at overmande en hel svensk fæstning. Sådan har jeg også oplevet det: I FU, bestyrelse og repræsentantskab har der været ildsjæle, som hele tiden har været parat til at tage over, når andre var kørt trætte for en tid. Og sekretariatet, som nu er skrumpet til fire personer, hvoraf kun en er på fuld tid, har accepteret de vanskelige arbejdsforhold forbilledligt og ledet slagets gang med en tro på FN-sagen, som er inspirerende for os alle.

Vi har muligvis ikke indtaget nogen ideologisk fæstning, men vi har grund til at takke hinanden for en rigtig god kamp i FN's ånd. Nye slag om værdierne venter forude.